

VYBRANÉ OTÁZKY ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH SPOLEČNOSTÍ A INVESTIČNÍCH FONDŮ

MARTIN HOBZA, PETR KOTÁB

1. ÚVOD¹

Problematika zdanění subjektů kolektivního investování² se v poslední době stala velmi diskutovaným tématem, a to jak na půdě Parlamentu České republiky, tak mezi odbornou i laickou veřejností. Je tomu tak z několika důvodů. Za prvé, v srpnu tohoto roku nabyt účinnosti nový zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech³ (dále jen „ZISIF“), který nahrazuje dosavadní právní základ regulace kolektivního investování, představovaný zákonem č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování (dále jen „ZKI“). Nový právní rámec činnosti investičních společností a investičních fondů vychází do značné míry z požadavků evropské právní úpravy a přináší významné změny jak terminologického, tak především věcného charakteru. Obecně lze konstatovat, že dochází na jedné straně k uvolnění podmínek činnosti investičních společností a zejména některých typů investičních fondů, na straně druhé pak k rozšíření regulatorního rámce, nově dopadajícího i na takové subjekty a činnosti, které doposud stály mimo režim ZKI. ZISIF nereguluje pouze kolektivní investování, definované v dosavadním ustanovení § 2 odst. 1. písm. a) ZKI jako „*podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů podílového fondu, investování na principu rozložení rizika a další obhospodařování tohoto majetku*“, ale i další aktivity podobné kolektivnímu investování v dosavadním chápání tohoto pojmu, které nenaplnují pojmový znak shromažďování peněžních prostředků od veřejnosti. Jinak řečeno, jakákoli výdělečná činnost spočívající v shromažďování peněžních prostředků a penězi ocenitelných věcí

¹ Tento text byl zpracován spoluautorem Petrem Kotábem v rámci programu „PRVOUK – Veřejné právo v kontextu europeizace a globalizace“, realizovaného v roce 2013 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tento text byl zpracován spoluautorem Martinem Hobzou s finanční podporou a v rámci projektu „Vývoj finančně-právní regulace ve vybraných zemích Evropské unie“, SVV č. 266 407/2013, realizovaného na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

² K jednotlivým subjektům kolektivního investování podle zákona o kolektivním investování viz např. KOHAJDA, Michael – KOTÁB, Petr.: Subjekty finančního trhu. In BAKEŠ, Milan – KARFIKOVÁ, Marie – KOTÁB, Petr – MARKOVÁ, Hana a kol.: *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 454 n.

³ Název nové právní úpravy není v právním řádu České republiky novinkou. Stejnomený zákon č. 248/1992 Sb. byl vůbec první právní normou regulující kolektivní investování v naší novodobé historii.

od dvou a více investorů⁴ za účelem investování těchto prostředků na základě určené strategie, kde návratnost investice nebo zisk investorů je, byť jen částečně, závislý na hodnotě nebo výnosu majetku, do kterého byly tyto prostředky investovány, podléhá nadále režimu ZISIF, pokud se neuplatní některý z případů absolutního či podmíněného vynětí konkrétní činnosti z působnosti zákona dle ustanovení § 2, 3 a 4 ZISIF.⁵ V oblasti investičních fondů a jejich činnosti tak nadále nelze v širším smyslu hovořit pouze o problematice kolektivního investování, neboť kolektivní investování tvoří náplň činnosti pouze některých subjektů upravených ZISIF; přesnějším se zdá být pojem kolektivní správa majetku.⁶

Druhý impuls představuje rekodifikace soukromého práva a její dopady na finanční právo a jeho jednotlivé úseky, a to jak především právo daňové, které se zdá být veřejnoprávním odvětvím nejvýznamněji pociťujícím dopady rekodifikace, tak právo finančního trhu. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a související rekodifikační předpisy přinášejí od začátku roku 2014 celou řadu nových soukromoprávních institutů a významné změny institutů dosavadních s přesahy do práva veřejného, jehož je finanční právo integrální součástí. V oblasti daňového práva reagoval zákonodárce na očekávané přijetí rekodifikačních norem vydáním zákonného opatření Senátu,⁷ jehož účelem je přizpůsobit daňové zákony novým podmínkám. Geneze legislativního procesu, vyústujícího ve schválení zmíněného zákonného opatření Senátu byla poměrně komplikovaná, jak bude podrobněji přiblíženo níže. Spolu s rekodifikací podmíněnými změnami daňových zákonů byla v rámci legislativních prací vedoucích k přijetí zákonného opatření Senátu navržena koncepční změna režimu zdanění investičních společností a investičních fondů a jejich investorů, reagující na plánované přijetí ZISIF. Kromě institutu veřejně prospěšného poplatníka se právě tato oblast stala v průběhu legislativního procesu předmětem nejvýznamnějších kontroverzí. Navrhovaný režim zdanění investičních fondů a jejich investorů se několikrát měnil, a to především v oblasti výše sazby daně z příjmů pro investiční fondy, určení okruhu subjektů, na které má specifický daňový režim dopadat, a zdanění podílů na zisku na úrovni samotných investorů. Četné změny navrhovaného daňového režimu se staly předmětem kritiky odborné veřejnosti.⁸

Jak přijetí ZISIF, tak navrhované změny zdanění investičních společností, investičních fondů a investic do nich je třeba vnímat v širším kontextu snahy zákonodárce vytvořit příznivé regulatorní a daňové podmínky pro činnost investičních společností

⁴ Otázka plurality investorů zasluhuje další pozornost. Vzhledem k zaměření tohoto článku pouze upozorníme na ustanovení § 95 odst. 2 ZISIF.

⁵ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 2010–2013. *Sněmovní tisk 896/0, Vládní návrh zákona o investičních společnostech a investičních fondech* [online]. 2013 [cit. 15. 10. 2013], s. 370, dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=896&CT1=0>.

⁶ Tento pojem zřejmě preferují tvůrci zákona (viz např. ŠOVAR, Jan.: Jaké mýty provázejí novou právní úpravu fondů kvalifikovaných investorů? *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 6, s. 17), byť k němu lze vyslovit určité výhrady, neboť samotná správa majetku se kolektivností nevyznačuje (investiční fond obvykle mává jediného obhospodařovatele), na rozdíl od spravovaného majetku, který pojmově musí být soustředěn od více osob. Příhodnějším by se tedy jevil spíše termín „správa kolektivního majetku“.

⁷ Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb. ze dne 10. října 2013 o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů.

⁸ Viz např. AKAT ČR.: *Stanovisko Asociace pro kapitálový trh České republiky ze dne 26. srpna 2013* [online]. 2013 [cit. 15. 10. 2013], dostupné z: http://www.akatcr.cz/download/2835-tz20130826_stanovisko_akat.pdf.

a investičních fondů a zařadit tak Českou republiku po boku významných evropských fondových center, jako je například Lucembursko.⁹ Moderní, propracovaná a stabilní právní úprava činností investičních společností a investičních fondů je spolu s vhodně zvoleným daňovým režimem nezbytným základem pro rozhodnutí zahraničních subjektů o přesunutí aktivit na území České republiky.

V neposlední řadě je důvodem úvah o změně daňového režimu investičních společností a investičních fondů z hlediska státu nevyhovující dosavadní stav, kdy jsou vytvářeny účelové investiční fondy, sloužící pouze k daňové optimalizaci, a to zejména v oblasti správy nemovitostí.¹⁰

2. ZISIF – RELEVANTNÍ ZMĚNY

Cílem tohoto článku není analýza všech podstatných změn, které přináší nová právní úprava investičních společností a investičních fondů; je však nezbytné stručně upozornit alespoň na ty změny, které mají přímou souvislost s koncepcí zdanění a vymezit pojmy investiční společnost a investiční fond označující pro tuto oblast klíčové daňové subjekty.

Nová právní úprava pozměňuje dosavadní význam některých zavedených pojmů v oblasti kolektivního investování. Investiční fond, dosud chápaný (vedle podílového fondu) jako jedna z právních forem fondů kolektivního investování a zároveň (vedle investiční společnosti) jako jeden z typů subjektu zabývajících se kolektivním investováním,¹¹ je nově definován jako zastřešující právní pojem, zahrnující všechny investiční entity regulované ZISIF, v nichž dochází ke shromažďování spravovaného majetku, bez ohledu na jejich právní formu.¹² Investiční fondy ve smyslu obecné kategorie entit (ne vždy s právní subjektivitou, resp. s právní osobností) se dále dělí na fondy kolektivního investování a fondy kvalifikovaných investorů, přičemž rozlišovacím kritériem mezi oběma zmíněnými podkategoriemi investičních fondů je existence oprávnění fondu k shromažďování peněžních prostředků od veřejnosti. Pouze fond kolektivního investování je oprávněn shromažďovat peněžní prostředky od veřejnosti a provádět kolektivní investování v užším slova smyslu. Je zachováno dělení fondů kolektivního investování na fondy standardní, odpovídající požadavkům směrnice UCITS¹³ a fondy speciální,

⁹ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 2010–2013. *Sněmovní tisk 896/0, Vládní návrh zákona o investičních společnostech a investičních fondech* [online]. 2013 [cit. 19. 10. 2013], s. 298 a 300, dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=896&CT1=0>.

¹⁰ Blíže viz Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 2010–2013. *Sněmovní tisk 1004/0, Vládní návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva* [online]. 2013 [cit. 19. 10. 2013], s. 253 n., dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=1004&CT1=0>.

¹¹ KÓHAJDA, Michael – KOTÁB, Petr.: Subjekty finančního trhu. In BAKEŠ, Milan – KARFÍKOVÁ, Marie – KOTÁB, Petr – MARKOVÁ, Hana a kol.: *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 460.

¹² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 2010–2013. *Sněmovní tisk 896/0, Vládní návrh zákona o investičních společnostech a investičních fondech* [online]. 2013 [cit. 19. 10. 2013], s. 297, dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=896&CT1=0>.

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů.

řídící se nově implementovaným režimem AIFMD.¹⁴ Hlavním důvodem posledního uvedeného dělení je rozdílná míra regulačních požadavků s ohledem na ochranu retailového, tedy drobného investora.

Oproti předcházející právní úpravě v ZKI dochází nově k významnému rozšíření okruhu přípustných organizačních forem investičních fondů, a to jak fondů kolektivního investování, tak fondů kvalifikovaných investorů. Nejširší spektrum připadá v úvahu u druhé zmíněné kategorie,¹⁵ zatímco v případě fondů kolektivního investování připouští ZISIF toliko dvě právní, resp. čtyři organizační formy.¹⁶ Některé z těchto forem investičních fondů jsou v našem právním řádu novinkou. Tak je tomu u svěřenského fondu, který je investičním fondem podle ustanovení § 148 a násl. ZISIF a § 1448 a násl. NOZ, komanditní společnosti na investiční listy ve smyslu ustanovení § 170 a násl. ZISIF a § 118 a násl. zákona o obchodních korporacích¹⁷ (dále jen „ZOK“) a akciové společnosti s proměnným základním kapitálem ve smyslu ustanovení § 154 a násl. ZISIF a § 243 a násl. ZOK. ZISIF nezavádí nové organizační formy přímo, prostřednictvím vlastní právní úpravy, nýbrž vymezením odchylek od obecné právní úpravy obchodních korporací. Při analýze právního režimu konkrétní organizační formy investičního fondu je tak nutno vzít v úvahu postupně obecnou právní úpravu korporací v NOZ, obecnou úpravu obchodních korporací v ZOK, zvláštní úpravu konkrétní obchodní korporace v ZOK a konečně specifickou právní úpravu obchodní korporace, která je investičním fondem, podle ZISIF. Jedinou právní formou, upravenou výlučně ZISIF, je podílový fond, který byl však dobře znám již dosavadní právní úpravě v ZKI.¹⁸ Možnost využití výše uvedených nových organizačních forem investičních fondů je vázána na datum účinnosti rekodifikace. Ostatní organizační formy investičních fondů, konkrétně podílový fond, „běžnou“ komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, evropskou společnost a družstvo (včetně evropské družstevní společnosti), je možné využít již v současnosti.

Pojem investiční společnost nedoznal od rozdílu od pojmu investiční fond žádných zásadních změn. Dle ustanovení § 7 ZISIF je investiční společností právnická osoba se sídlem v České republice, která je na základě povolení udělovaného Českou národní bankou oprávněna obhospodařovat investiční fond, popřípadě provádět administraci investičního fondu nebo poskytovat některé z hlavních i doplňkových investičních služeb k vybraným investičním nástrojům ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Vedle samosprávného investičního fondu jde o jeden ze subjektů

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010.

¹⁵ Jedná se o 13 přípustných organizačních forem fondů kvalifikovaných investorů. Míněny jsou otevřený a uzavřený podílový fond, akciová společnost, akciová společnost s proměnným základním kapitálem, evropská společnost, společnost s ručením omezeným, společnost s ručením omezeným vydávající kmenové listy, komanditní společnost, komanditní společnost na investiční listy, družstvo (včetně evropské družstevní společnosti) a svěřenský fond. Další organizační formy pak dodává evropské právo v podobě evropského fondu rizikového kapitálu (EuVECA) a evropského fondu sociálního podnikání (EuSEF).

¹⁶ Jde o podílový fond (otevřený a uzavřený) a akciovou společnost (včetně akciové společnosti s proměnným základním kapitálem, tzv. SICAV) podle ustanovení § 100 odst. 1 ZISIF.

¹⁷ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

¹⁸ ŠOVAR, Jan.: Jaké mýty provázejí novou právní úpravu fondů kvalifikovaných investorů? *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 6, s. 19.

oprávněných obhospodařovat investiční fondy, případně provádět též jejich administraci.

3. VYBRANÉ PŘÍKLADY ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH SPOLEČNOSTÍ A INVESTIČNÍCH FONDŮ JINÝMI DANĚMI NEŽ DANÍ Z PŘÍJMŮ

Z daní tvořících daňovou soustavu České republiky¹⁹ na investiční společnosti a investiční fondy nejméně dopadá především daň z příjmů právnických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Ačkoli též totoho článku tvoří analýza zdanění investičních fondů právě daní z příjmů právnických osob spolu se zdaněním jejich investorů, nelze zcela opominout ani další daně, které se mohou za určitých okolností na investiční společnosti a investiční fondy vztahovat. Z nepřímých daní jde o daň z přidané hodnoty, ve specifických případech o daň spotřební či některé z energetických daní.

Zdanění aktivit investičních fondů energetickými a spotřebními daněmi nebude v praxi příliš rozšířené. V úvahu by připadalo například za situace, kdy by investiční fond, konkrétně pak speciální fond kolektivního investování či fond kvalifikovaných investorů, investoval přímo do některé z komodit, podléhajících spotřební či energetické dani.²⁰ Taková investice, spočívající v nákupu konkrétní komodity investičním fondem, nebo přesněji obhospodařovatelem investičního fondu, však bude zcela výjimečná, neboť by pro fond a jeho investory přinášela mimo jiné zvýšené náklady spojené s, byť i přechodným, fyzickým držetím komodity; typické pro tuto oblast naopak budou investice nepřímé, s využitím investičního nástroje, konkrétně pak zejména komoditního derivátu,²¹ jehož podkladovým aktivem bude ta která vybraná komodita. Takto provedená investice již energetické, resp. spotřební dani nepodléhá.

Z hlediska daně z přidané hodnoty je problematika investičních společností a investičních fondů zajímavá v oblasti zdanění obhospodařovatele či administrátora investičního fondu, tedy např. investiční společnosti, ve vztahu k jimi vykonávaným činnostem. Obhospodařovatel či administrátor bude osobou povinnou k dani, neboť splňuje podmínku samostatného uskutečňování ekonomických činností ve smyslu ustanovení § 5 zákona o DPH²² (dále jen „ZDPH“), avšak zpravidla nebude plátcem dle ustanovení § 6 ZDPH vzhledem k nesplnění podmínky minimálního obratu definovaného v § 4a ZDPH. Obhospodařování a administrace investičního fondu jsou sice předmětem daně z přidané hodnoty podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) ZDPH jako poskytnutí služby za

¹⁹ K tomuto pojmu blíže viz např. KARFÍKOVÁ, Marie: Obecná problematika daňového práva. In BAKEŠ, Milan – KARFÍKOVÁ, Marie – KOTÁB, Petr – MARKOVÁ, Hana a kol.: *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 164 n.

²⁰ Například při přímé investici do zemního plynu by tato investice, v závislosti na pozici investora v dodavatelsko-spotřebitelském řetězci mohla podléhat dani ze zemního plynu a některých dalších plynů podle části čtyřicáté páté zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

²¹ Ke komoditním derivátům a jejich právní povaze blíže viz např. KOHAJDA, Michael – STANĚK, Kamil: Právní postavení finančních a komoditních derivátů, aneb když je business rychlejší než právo. *Daně a finance*, 2012, roč. 15, č. 4, s. 8–13.

²² Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, ale jako finanční činnosti podle ustanovení § 54 odst. 1 písm. v) ZDPH jsou plněním osvobozeným od daně z přidané hodnoty bez nároku na odpočet ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 písm. c) ZDPH. Na případné další činnosti obhospodařovatele a administrátora investičního fondu se použije obecná úprava ZDPH.

4. ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH SPOLEČNOSTÍ A INVESTIČNÍCH FONDŮ A INVESTORŮ DANÍ Z PŘÍJMŮ – PRÁVNÍ STAV V ROCE 2013

Od nabytí účinnosti ZISIF v srpnu 2013 do nabytí účinnosti zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb. probíhá přechodné období, kdy se zdanění investičních společností a investičních fondů řídí zákonem o daních z příjmů ve znění části čtvrté změnového zákona č. 241/2013 Sb.,²³ přinášejícího terminologické změny související s novou právní úpravou ZISIF.

Zdanění investičních společností a investičních fondů daní z příjmů právnických osob je upraveno v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Podle v roce 2013 účinného znění ustanovení § 17 odst. 1 písm. a) ZDP jsou poplatníky daně z příjmů osoby, které nejsou osobami fyzickými.²⁴ Pod toto ustanovení je možné podřadit všechny investiční fondy s právní osobností, které mají formu obchodní korporace, a dále investiční společnosti jako právnické osoby oprávněné obhospodařovat investiční fond. Ustanovení § 17 odst. 1 písm. c) ZDP se vztahuje na podílové fondy ve smyslu ZISIF, a to jak ve formě otevřené, tak uzavřené, které nemají právní osobnost a nelze je tedy podřadit pod první výše uvedenou kategorii poplatníků daně z příjmů právnických osob. Prostřednictvím tohoto ustanovení získávají podílové fondy daňovou subjektivitu, tedy způsobilost být poplatníkem daně. Ustanovení se dále aplikuje na podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem, tedy organizační formy investičního fondu využitelné však až od nabytí účinnosti ZOK, a konečně též na zahraniční investiční fondy srovnatelné s podílovým fondem nebo s podfondem ve smyslu ZISIF. Investiční společnosti a investiční fondy se sídlem nebo místem vedení na území České republiky mají daňovou povinnost vztahující se jak na příjmy plynoucí z tuzemských zdrojů, tak ze zdrojů zahraničních. Pro podílový fond je stanovena zvláštní vyvratitelná právní domněnka založená na skutečnosti, zda je, či není podílový fond uveden v seznamu podílových fondů vedeném Českou národní bankou. Je-li podílový fond uveden v takovém seznamu, má se za to, že má své sídlo a tedy i daňovou povinnost na území České republiky.

Předmětem daně jsou dle ustanovení § 18 odst. 1 ZDP příjmy (výnosy) z veškeré činnosti investičních společností a investičních fondů a z nakládání s veškerým jejich

²³ Zákon č. 241/2013 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o investičních společnostech a investičních fondech a s přijetím přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího vypořádání některých derivátů.

²⁴ K tomuto pojmu viz např. VYBÍRAL, Roman: K vymezení konceptu poplatníka daně z příjmů právnických osob. In *Veřejná finanční činnost – právní a ekonomické aspekty. Sborník z konference Dny práva 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2013.

majetkem. Sazba daně u investičních společností je sazbou obecnou dle ustanovení § 21 odst. 1 ZDP a činí 19 % ze základu daně. Zvláštní sazba daně je v ustanovení § 21 odst. 2 písm. a) ZDP stanovena pro investiční fond ve smyslu ZISIF a činí 5 % ze základu daně sníženého o odčitatelné položky dle ustanovení § 34 ZDP. Na základě ustanovení § 20a a § 21 odst. 5 ZDP se u poplatníka daně z příjmů právnických osob, který je jen část zdaňovacího období investičním fondem, tedy který v průběhu zdaňovacího období změnil předmět podnikání a ukončil svou činnost ve formě investičního fondu, použije výše uvedená sazba daně jen na tu část základu daně, připadající na část zdaňovacího období do dne předcházejícímu dni ukončení činnosti investičního fondu dle ZISIF. Uvedené ustanovení zabraňuje zneužití zvýhodněné daňové sazby osobami, které po část zdaňovacího období nevykonávají činnost investičního fondu.

Ustanovení § 21 odst. 2 písm. b) ZDP pak stanoví pětiprocentní sazbu daně pro zahraniční investiční fond, založený v jiném členském státě Evropské unie, Norsku nebo Islandu, pokud splní následující kumulativní podmínky:

1. veřejně nabízí cenné papíry, shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti a investuje na principu rozložení rizika, přičemž tyto skutečnosti lze zjistit ze statutu, prospektu nebo obdobného dokumentu vydaného tímto fondem,
2. podléhá orgánu dohledu ve státě, ve kterém je povolen, a tuto skutečnost lze zjistit ze statutu, prospektu nebo obdobného dokumentu vydaného tímto fondem a
3. je podle daňového práva státu, ve kterém je povolen, považován za daňového rezidenta a příjmy tohoto fondu se podle daňového práva tohoto státu ani zčásti nepřičítají jiným osobám.

Na tomto místě je nutno poukázat na rozdíl v šíři okruhu subjektů, na něž se snížená pětiprocentní sazba daně vztahuje. Zatímco v případě tuzemských investičních fondů se snížená sazba daně uplatní jak u fondů kolektivního investování, tak fondů kvalifikovaných investorů, v případě zahraničních investičních fondů se bude tato sazba daně aplikovat výhradně na fondy, které vyvíjejí srovnatelnou činnost jako tuzemské fondy kolektivního investování, tedy shromažďují peněžní prostředky (nikoli též peníze ocenitelné věci) od veřejnosti (nikoli užšího okruhu kvalifikovaných investorů). Lze tedy dovodit, že zahraniční fondy kvalifikovaných investorů mají v porovnání se srovnatelnými tuzemskými fondy znevýhodněné postavení co do výše sazby daně z příjmů, jež bude v případě daňové povinnosti v České republice činit standardních 19 %.

Výše uvedené daňové sazby platí pro většinu příjmů investičních fondů, často generovaných ze širokého spektra investičních aktivit, jako je například obchodování s investičními nástroji nebo pronájem a správa nemovitostí. Relevantní výjimkou jsou především tzv. dividendové příjmy, tedy příjmy z účasti investičního fondu v akciové společnosti a z podílů na zisku z podílového listu, pro které je v případě příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky v ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) stanovena zvláštní sazba pro daň vybíranou srážkou ve výši 15 % ze základu daně. V případě zahraničních příjmů se pak uplatní ustanovení § 20b odst. 1 ve spojení s § 21 odst. 4 ZDP, stanovící sazbu daně opět ve výši 15 % ze základu daně.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie byla do právního řádu implementována tzv. dividendová směrnice.²⁵ Ustanovení § 19 odst. 1 písm. ze) ZDP, které je promítnutím uvedené směrnice do tuzemského daňového práva, zakotvuje tuzemskou variantu tzv. „participation exemption“ (tj. osvobození z důvodu kvalifikované majetkové účasti). Dle tohoto ustanovení jsou při splnění zákonných podmínek osvobozeny od daně příjmy z dividend a jiných podílů na zisku (pro něž se vžila po dlouhá léta používaná legislativní zkratka „dividendové příjmy“²⁶) vyplácených dceřinou společností mateřské společnosti a dále příjmy plynoucí z převodu podílu mateřské společnosti v dceřiné společnosti.

Mezi zákonné podmínky uplatnění uvedeného osvobození dividendových příjmů se řadí následující:

- příjemce dividendového příjmu jako tzv. mateřská společnost má na základním kapitálu plátce tohoto příjmu, jako tzv. dceřiné společnosti nejméně po dobu 12 měsíců nepřetržitě alespoň 10% podíl, přičemž tato podmínka může být splněna i zpětně, tj. až po uplatnění předmětného osvobození. Je zřejmé, že ZDP vymezuje pro své účely pojmy mateřská a dceřiná společnost odlišně, než jak činí obchodní zákoník,²⁷ resp. zákon o obchodních korporacích;²⁸
- mateřská společnost je tuzemským daňovým rezidentem a má právní formu akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo družstva, nebo je daňovým rezidentem některého jiného členského státu EU a 1) má předepsanou právní formu srovnatelnou s kapitálovou společností podle českého práva a 2) podléhá v jiném členském státu EU některé z předepsaných daní majících stejný nebo podobný charakter jako tuzemská daň z příjmů;
- mateřská společnost je tzv. „skutečným“, tedy beneficiálním vlastníkem dividendového příjmu a přijímá jej ve svůj vlastní prospěch a nikoliv jako zprostředkovatel, zástupce nebo zmocněnec pro jinou osobu;
- dceřiná společnost je tuzemským daňovým rezidentem a má právní formu akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo družstva, nebo (1) je daňovým rezidentem některého státu, se kterým má Česká republika uzavřenou účinnou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, (2) má právní formu se srovnatelnou právní charakteristikou jako společnost s ručením omezeným, akciová společnost nebo družstvo, (3) podléhá v relevantním období dani obdobné dani z příjmů právnických osob, u níž sazba daně není nižší než 12 %, není od takové daně osvobozena a nemůže si zvolit osvobození nebo obdobnou úlevu od této daně;
- dividendový příjem vyplácený dceřinou společností, která je tuzemským daňovým rezidentem, je za podmínek obdobných těm uvedeným výše osvobozen i ve vztahu k mateřské společnosti, která je daňovým rezidentem Švýcarské konfederace, Norska nebo Islandu.

Uvedené osvobození se vztahuje též na právnické osoby se statutem investičního fondu, pokud mohou být považovány za mateřskou společnost ve výše uvedeném smy-

²⁵ V součastnosti Směrnice Rady 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států (přepřacované znění).

²⁶ Viz ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ve znění účinném do 31. 12. 2013.

²⁷ Srov. ustanovení § 66a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Srov. ustanovení § 74 ZOK.

slu ve vztahu ke společnostem, které do investičního fondu vyplácejí dividendový příjem. Z obou druhů investičních fondů připadá toto osvobození v úvahu jak u fondů kolektivního investování, a to v případě, že mají právní formu akciové společnosti či, od data účinnosti NOZ a ZOK, akciové společnosti s proměnným základním kapitálem, tak u fondů kvalifikovaných investorů u většiny přípustných právních forem, s výjimkou komanditní společnosti a komanditní společnosti na investiční listy²⁹ (ustanovení § 19 odst. 3 písm. b) ZDP *a contrario*). Z povahy věci se osvobození nevztahuje na investiční fond v právní formě podílového fondu, ať už otevřeného či uzavřeného, neboť ačkoli je dle ustanovení § 17 odst. 1 písm. c) ZDP poplatníkem daně, podle ustanovení § 103 ZISIF nemá právní osobnost a nemůže tedy naplňovat znaky mateřské společnosti podle ustanovení § 19 odst. 3 písm. b) ZDP. Podílový fond je tak v případě dividendových příjmů zdaněn vždy 15% zvláštní sazbou srážkové daně podle ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP a jeho daňový režim je, oproti jiným právním formám investičních fondů, pokud naplňují podmínky „participation exemption“, méně výhodný. Podílový fond není oproti investičním fondům v jiných právních formách z výše uvedených důvodů dále oprávněn v případě kapitálových příjmů z převodu majetkové účasti v dceřiné společnosti uplatnit osvobození podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. ze) bod 2 ZDP. Pro tyto příjmy se vždy použije zvláštní sazba daně platná obecně pro investiční fond podle ustanovení § 21 odst. 2 písm. a) ZDP. Obdobné bude platit od roku 2014 pro investiční fond ve formě svěřenského fondu; svěřenský fond totiž jako vyčleněný soubor majetku³⁰ nedisponuje právní osobností.

Dividendová směrnice dále umožňuje vznik v praxi relativně oblíbené struktury řetězce právnických osob, prostřednictvím kterého zúčastněné společnosti efektivně a v souladu se zákonem snižují (jinak řečeno optimalizují) svoji daňovou povinnost. Investiční fond, typicky fond kvalifikovaných investorů, který je součástí takového řetězce, vystupuje jako dceřiná společnost dalších zúčastněných obchodních společností, které se jako investoři a akcionáři investičního fondu s kvalifikovanou účastí dostávají do pozice mateřských společností. Tato struktura bývá účelově vytvořenou s absencí jiného ekonomického opodstatnění vyjma právě zmíněné daňové optimalizace. Investiční fond se stává pouhou skořápkou a povahou své činnosti se přibližuje spíše běžnému podnikání, než kolektivnímu investování ve smyslu dosavadního ZKI či správě majetku spočívajícího ve shromážděných peněžních prostředcích nebo penězi ocenitelných věcech od investorů za účelem jeho společného investování na základě určené strategie ve prospěch těchto investorů³¹ ve smyslu ZISIF.

Popsaný stav je charakteristický zejména pro oblast správy nemovitostí. Využívání investičních fondů pro daňovou optimalizaci výrazně vzrostlo po novele ZKI provedené zákonem č. 230/2009 Sb., která mimo jiné umožnila nepeněžitě vklady do fondů kvalifikovaných investorů. ZISIF možnost nepeněžitých vkladů do investičních fondů nadále zachovává, konkrétně opět u fondů kvalifikovaných investorů. Obchodní korporace

²⁹ K této nové právní formě fondu kvalifikovaných investorů srov. např. NĚMEC, Libor – TORNŮVÁ, Jarмила: Investování po evropsku: Nová úprava nabídné SICAV i SICAR. *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 4, s. 40–43.

³⁰ Srov. ustanovení § 1448 NOZ.

³¹ ŠŮVAR, Jan: Jaké mýty provázejí novou právní úpravu fondů kvalifikovaných investorů? *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 6, s. 16–19.

tak může vložit či jinak převést³² jí vlastněné nemovitosti do fondu kvalifikovaných investorů, pro tuto společnost nebo její společníky či jiné přidružené osoby účelově vytvořeného a veškeré zisky z nakládání s těmito nemovitostmi, jako jsou především příjmy z pronájmu nebo prodeje nemovitostí, budou zdaňovány nikoli obecnou 19% sazbou daně platnou pro právnické osoby, nýbrž zvláštní 5% sazbou daně vztahující se na investiční fondy podle ustanovení § 21 odst. 2 ZDP. Pokud je akcionář investičního fondu (ať už je jím původní vlastník nemovitostí, jeho společník nebo jiná osoba) ve vztahu k němu mateřskou společností ve smyslu ZDP, nepodléhá od investičního fondu převedený zisk při rozdělení již dalšímu zdanění; je totiž osvobozen dle ustanovení § 19 odst. 1 písm. ze) bod 1 ZDP osvobozen od daně z příjmů právnických osob. Dotyčný investor si tak v souladu s právním řádem optimalizuje daňovou povinnost prostřednictvím snížení daňové sazby vztahující se na část jeho podnikatelských aktivit o 14 procentních bodů, z 19 % na 5 % ze základu daně.³³ To však opět platí pouze v případě, že investiční fond disponuje právní osobností a může být považován za dceřinou společnost ve smyslu ustanovení § 19 odst. 3 písm. c) ZDP. Pokud by byl, spíše v teoretickém případě, součástí struktury podílový fond, bylo by nutno kromě 5% daně z příjmu podílového fondu vzít v úvahu ještě 15% srážkovou daň při vyplácení podílů na zisku podílovým fondem investorovi – právnické osobě.

Omezení výše charakterizované možnosti daňové optimalizace bylo jedním z hlavních impulsů ke změně právní úpravy zdanění investičních fondů. V důsledku poměrně bouřlivého vývoje legislativního procesu, v jehož průběhu byla z návrhu zákona, resp. zákonného opatření Senátu vypuštěna opatření omezující tuto možnost, však nastává stav, kdy tato možnost nejenže nebude omezena, ba co víc, v důsledku právní úpravy ZISIF bude *de facto* ještě rozšířena. Případný argument, že zachováním současné daňověprávní úpravy bude zachován i stávající rozsah možnosti daňové optimalizace, a že se tedy z hlediska výběru daně situace přinejmenším nezhorší, je podle názoru autorů tohoto článku nutno odmítnout. Lze totiž důvodně předpokládat, že uvolnění regulačních pravidel u fondů kvalifikovaných investorů spolu se zásadním zvýšením počtu jejich přípustných organizačních forem a zjednodušenou možností jejich zakládání podle ZISIF povede k nárůstu počtu takových fondů a zvýšení rozsahu jejich užívání pro daňovou optimalizaci; tento trend je v náznamech patrný již dnes.³⁴ Vždyť podle ZISIF je možné založit subjekt se statutem investičního fondu s uzavřeným a velmi omezeným počtem účastníků/investorů (minimálně dva, resp. ve specifických případech dokonce pouze jeden investor³⁵), jehož investiční aktivity nejsou téměř omezeny a nezřídka se překrývají s běžným podnikáním. Lze tedy konstatovat, že obsahově zachování stávající úpravy způsobu zdanění investičních fondů včetně zachování příslušných sazeb daně

³² Oblíbenou daňově efektivní technikou je např. převod jmění podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměňacích obchodních společnostech a družstvech.

³³ Obdobně Senát Parlamentu České republiky. *Senátní tisk 184/0, Vládní návrh zákonného opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů* [online]. 2013 [cit. 25. 10. 2013], s. 254, dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?cid=pssenat_historie.pHistorieTisku.list&forEach.action=detail&forEach.value=s3422.

³⁴ Trvale rostoucí počet fondů kvalifikovaných investorů je patrný též ze statistiky ČNB. Viz ČNB.: *Počet a struktura fondů kolektivního investování* [online]. 2013 [cit. 26. 10. 2013], dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/fondy_kol_investovani/fki_ukazatele_tab01.html.

³⁵ Viz ustanovení § 95 ZISIF.

z příjmů i v roce 2014 má z hlediska některých poplatníků nepochybně pozitivní dopad vedoucí k možnosti daňové úspory, z hlediska deklarované snahy zákonodárce o omezení možností nežádoucí daňové optimalizace se však jeví jako krok zpět.

Co se týká investičních společností a dalších osob zabývajících se obhospodařováním resp. administrací investičních fondů, zdaňují se jejich zisky z obhospodařování a administrace investičních fondů, jak již bylo uvedeno výše, obecnou sazbou daně z příjmů právnických osob, tedy 19 % dle ustanovení § 21 odst. 1 ZDP.

5. GENEZE NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH FONDŮ

Jak již bylo naznačeno v úvodu tohoto článku, vývoj navrhované právní úpravy zdanění investičních fondů a s tím souvisejícího zdanění investorů se neobešel bez komplikací a zásadních změn. Považujeme za vhodné předeslat, že právní úprava představovaná zákonným opatřením Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů (dále též „ZOSREK“), je v oblasti zdanění investičních fondů výsledkem nekoncepčního zásahu horní komory Parlamentu v poslední fázi projednávání návrhu, a nelze vyloučit, že v dohledném časovém horizontu může dojít k opětovné snaze o prosazení některých z níže popsanych změn. Ačkoli se tedy tato část článku věnuje částečně úpravě, která není účinným právem, považujeme za užitečné s ní čtenáře stručně seznámit.

Deklarovaným dlouhodobým cílem zákonodárce je zatraktivnit Českou republiku pro fondový byznys a profilovat ji jako budoucí fondové centrum nejen střední a východní Evropy. Spolu s propracovaným, předvídatelným a osvědčeným institutem obsahujícím právním základem činnosti investičních fondů je patrná snaha přispět k dosažení tohoto cíle prostřednictvím zakotvení takového daňového režimu, který by byl motivační jak pro samotné investiční fondy, tak pro jejich obhospodařovatele, administrátory a v neposlední řadě též investory.

6. ZÁKON č. 458/2011 Sb.

Prvním v pozitivním tuzemském právu patrným promítnutím této snahy je přijetí zákona č. 458/2011 Sb.,³⁶ který kromě právní úpravy související s institutem jednoho inkasního místa stanovil s účinností od 1. 1. 2015 dvě zásadní změny v oblasti zdanění investičních fondů a jejich investorů.

První takovou změnou je zakotvení zvláštní sazby daně z příjmů platné pro investiční fondy ve smyslu ZISIF a některé typy zahraničních investičních fondů obdobných fondům kolektivního investování, a to ve výši 0 %.³⁷ Snahou zákonodárce je

³⁶ Zákon č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů.

³⁷ Srov. ustanovení § 21 odst. 2 ZDP ve znění zákona č. 458/2011 Sb. s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

prostřednictvím nulové sazby daně pro investiční fondy dosáhnout daňově neutrálního prostředí, kdy investice prováděná prostřednictvím investičního fondu bude z pohledu investora podléhat stejnému daňovému zatížení, jako by investor investoval přímo sám. S tím souvisí druhá významná změna, kterou je osvobození příjmů z podílů na zisku, které plynou některým investorům, jak právnickým, tak fyzickým osobám z účasti na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným nebo z účasti komanditisty na komanditní společnosti;³⁸ obdobné osvobození se zavádí i pro případ členství investora (právnické či fyzické osoby) v družstvu. Osvobození však nelze uplatnit,³⁹ pokud plyne příjem od investičního fondu, podílového fondu, nebo zahraničního fondu kolektivního investování. Vzhledem k tomu, že u investičních fondů nedochází ke zdanění na úrovni fondu, umožňuje to aplikovat srážkovou daň na dividendové příjmy i v případě, kdy by to za dosavadního stavu bylo vyloučeno na základě „participation exemption“. Zdanění investorů – právnických osob v případě investování do investičních fondů řeší zákonem navržené nové ustanovení zavádějící srážkovou daň z dividendových příjmů z majetkové účasti v investičním fondu a z podílových listů ve výši 19 %.⁴⁰ V případě investorů – fyzických osob zůstává nezměněná 15% sazba daně podle ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP.

Poslední významnou změnou v předmětné oblasti je zpřísnění, resp. prodloužení časového testu ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP. Podle znění tohoto ustanovení účinného v roce 2013 a předcházejících letech jsou v případě investorů – fyzických osob od daně osvobozeny příjmy z prodeje cenných papírů, přesáhne-li doba mezi nabytím a převodem těchto cenných papírů při jejich prodeji dobu 6 měsíců, a dále příjmy z podílu připadající na podílový list při zrušení podílového fondu, přesáhne-li doba mezi nabytím podílového listu a dnem vyplacení podílu dobu 6 měsíců. Osvobození se vztahuje pouze na osoby, jejichž celkový přímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců před prodejem cenných papírů 5 %. Je stanoveno, že doba 6 měsíců mezi nabytím a převodem cenného papíru u téhož poplatníka se nepřerušuje při sloučení nebo splnutí podílových fondů nebo při přeměně uzavřeného podílového fondu na otevřený podílový fond.

Uvedené nastavení časového testu lze považovat za velmi benevolentní; je v rámci evropského prostředí unikátem a určitým reliktem z dob kupónové privatizace, kdy mělo stimulační vliv na ochotu investorů – fyzických osob zúčastnit se tohoto, pro transformaci české ekonomiky zásadního procesu. Uvedený zákon č. 458/2011 Sb. významně upravuje kritérium délky držby cenného papíru či podílového listu, a to na 3 roky. Současně se vypouští podmínka maximálního přípustného podílu investora na hlasovacích právech či základním kapitálu investičního fondu pro uplatnění osvobození.⁴¹ Dané opatření má zabránit disproporčnímu daňovému zvýhodnění investorů –

³⁸ Srov. ustanovení § 4 odst. 1 písm. zf), resp. § 19a odst. 1 písm. a) ZDP ve znění zákona č. 458/2011 Sb. s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

³⁹ Srov. ustanovení § 4 odst. 6 resp. § 19a odst. 6 ZDP ve znění zákona č. 458/2011 Sb. s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

⁴⁰ Srov. ustanovení § 36 odst. 9 ZDP ve znění zákona č. 458/2011 Sb. s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

⁴¹ Srov. ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP ve znění zákona č. 458/2011 Sb. s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

fyzických osob, kteří by ve spojení s 0% sazbou daně z příjmů investičního fondu mohli snadno dosahovat celkového nulového daňového zatížení svých investic.

7. NESCHVÁLENÝ NÁVRH ZÁKONA O ZMĚNĚ DAŇOVÝCH ZÁKONŮ V SOUVISLOSTI S REKODIFIKACÍ SOUKROMÉHO PRÁVA Z LÉTA 2013

Druhý, z hlediska koncepce zdanění investičních fondů a jejich investorů relevantní mezikrok představuje vládní návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů,⁴² který byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR v srpnu 2013, avšak zamítnut Senátem v září téhož roku (dále též „VN ZREK“). Úprava zdanění obsažená v tomto návrhu zákona počítala s 5% sazbou daně z příjmů investičních fondů za současného osvobození podílů na zisku jimi vyplácených od daně z příjmů jak pro investory – fyzické osoby, tak i pro investory – právnické osoby. Celkové efektivní daňové zatížení investic prostřednictvím investičního fondu by tak činilo pouze 5 % pro osoby fyzické i právnické. Tato pro investory jistě lákavá daňová výhoda by do České republiky vnesla některé prvky známé z daňových rájů a mohla by naplňovat některé znaky škodlivé daňové soutěže, jak je tento pojem chápán Radou Evropské unie.⁴³ Okruh investičních fondů, na něž by se výhodnější daňový režim měl vztahovat, byl v návrhu omezen na tzv. základní investiční fondy. Do této kategorie by bylo možné podřadit všechny investiční fondy dle ZISIF, podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem a též investiční fondy sídlící na území Evropského hospodářského prostoru, pokud splní některé další podmínky. Zbývající fondy, tedy prakticky pouze investiční fondy se sídlem mimo EHP, případně se sídlem v rámci EHP avšak nesplňující některé zákonné podmínky, by byly zdaňovány obecnou 19% sazbou daně z příjmů právnických osob. Lze shrnout, že na převážnou většinu na území České republiky působících investičních fondů by se vztahoval zvýhodněný daňový režim.

⁴² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období, 2010–2013. *Sněmovní tisk 1004/0, Vládní návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva* [online]. 2013 [cit. 5. 11. 2013], dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=1004&CT1=0>. Senát Parlamentu České republiky, deváté funkční období 2012–2014. *Senátní tisk 176/0, Návrh zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva* [online]. 2013 [cit. 5. 11. 2013], dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?cid=pssenat_historie.pHistorieTisku.list&forEach.action=detail&forEach.value=s3414.

⁴³ Senát Parlamentu České republiky, deváté funkční období 2012–2014. *Senátní tisk 184/0, Vládní návrh zákonného opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů* [online]. 2013 [cit. 5. 11. 2013], s. 226, dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?cid=pssenat_historie.pHistorieTisku.list&forEach.action=detail&forEach.value=s3422.

8. NÁVRH ZÁKONNÉHO OPATŘENÍ SENÁTU O ZMĚNĚ DAŇOVÝCH ZÁKONŮ V SOUVISLOSTI S REKODIFIKACÍ SOUKROMÉHO PRÁVA Z PODZIMU 2013

Výtky vůči předloženému návrhu zákona, týkající se především oblasti zdanění investičních fondů, vedly posléze k zamítnutí návrhu Senátem. Z důvodu rozpuštění Poslanecké sněmovny získal další vládou předložený návrh podobu návrhu zákonného opatření Senátu, tedy pramene práva českému právnímu řádu doposud neznámého.⁴⁴ S ohledem na kritiku původně navrhovaného systému zdanění byla předložena další koncepce zdanění investičních fondů; její jádro tvoří zavedení nulové sazby daně z příjmů právnických osob pro investiční fondy, které splní vybraná kritéria (opět byl použit termín „základní investiční fond“ definovaný ovšem ve vládním návrhu ZOSREK úžeji ve srovnání s VN ZREK) spolu s důsledným zdaněním podílů na zisku vyplácených investičním fondem 19% sazbou daně z příjmů v případě investorů – právnických osob a 15% sazbou daně z příjmů v případě investorů – fyzických osob. Nulová sazba daně pro základní investiční fondy by umožnila aplikovat jednotně srážkovou daň na podíly na zisku, které by fond vyplácel, a to včetně případů, ve kterých by za dosavadní právní úpravy bylo možno v případě investorů – právnických osob uplatňovat osvobození podle „participation exemption“. Zakotvení nulové sazby daně spolu s bezvýjimečným zdaněním rozdělovaných zisků u investora by bylo naplněním principu daňové neutrality, neboť celkové efektivní zdanění investice prováděné prostřednictvím investičního fondu by bylo shodné jako v případě investice přímé.

Okruh investičních fondů, na které by se vztahovala nulová sazba daně, byl však návrhem ZOSREK omezen. Snahou předkladatele bylo zabránit další nežádoucí daňové optimalizaci prováděné především prostřednictvím soukromých fondů kvalifikovaných investorů v souvislosti s novou právní úpravou zakotvenou v ZISIF. Pro účely ZDP byl v navrhovaném novém ustanovení § 21f ZDP definován pojem základní investiční fond, který se jinak v jiných právních předpisech včetně zejména ZISIF nevyskytuje. Pouze subjekt naplňující znaky základního investičního fondu by byl zdaňován 0% sazbou daně z příjmů právnických osob; na zbývající investiční fondy by se měla nadále vztahovat obecná 19% sazba. Základním investičním fondem návrh zákonného opatření pro účely ZDP rozumí:

- a) „investiční fond, jehož akcie nebo podílové listy jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu,
- b) otevřený podílový fond,
- c) podfond akciové společnosti s proměnným základním kapitálem,
- d) investiční fond, v jehož majetku může podle statutu tohoto fondu být pouze
  1. investiční cenný papír,
  2. cenný papír vydaný investičním fondem nebo zahraničním investičním fondem,

⁴⁴ Viz Senát Parlamentu České republiky, deváté funkční období 2012–2014. *Senátní tisk 184/0, Vládní návrh zákonného opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů* [online]. 2013 [cit. 5. 11. 2013], dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/historie?cid=psssenat_historie.pHistorieTisku.list&forEach.action=detail&forEach.value=s3422.

3. účast v kapitálové obchodní společnosti,
  4. nástroj peněžního trhu,
  5. finanční derivát podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy,
  6. právo vyplývající ze zápisu věci uvedených v bodech 1 až 5 v evidenci a umožňující oprávněnému přímo či nepřímo nakládat s touto hodnotou alespoň obdobným způsobem jako oprávněný držitel,
  7. peněžní prostředky připsané na účet,
  8. pohledávka na výplatu peněžních prostředků z účtu nebo
  9. pohledávka na vrácení přenechaných nebo poskytnutých peněžních prostředků,
- e) zahraniční investiční fond srovnatelný s fondem uvedeným v písmenech a), b) nebo d) nebo zahraniční soubor jmění srovnatelný s podfondem uvedeným v písmeni c), pokud splní další doplňková kritéria.⁴⁵

Ve srovnání s VN ZREK je pojem základní investiční fond vymezen podstatně užěji a zahrnuje investiční fondy, které z hlediska svého uspořádání či investičního zaměření nejsou určeny jen velmi úzké skupině osob, apriorně však nevylučuje minimálně některé typy fondů kvalifikovaných investorů. Mimo rámec tohoto pojmu, a tedy v pásmu běžné sazby daně z příjmů by pak stály zejména investiční fondy investující do komodit ve fyzické podobě, nemovitostí a jiných nepeněžních hodnot, které zároveň nemají otevřenou formu nebo nejsou veřejně obchodovatelné. Vychází se z předpokladu, že u takto charakterizovaných „jiných než základních“ investičních fondů převažuje u jejich využití motivace daňové optimalizace před motivacemi ostatními, více legitiimními.

Relevantní je též argumentace, podle které není ZDP jedinou právní normou, omezující využití subjektu typu investičního fondu pro běžné podnikání. Zneužití investičních fondů pro obcházení daní brání i samotný ZISIF. Majetek investičního fondu v zásadě nesmí být z převážné části vystaven riziku jediného aktiva, např. jediné nemovitosti nebo souboru nemovitostí, jejichž ekonomické využití je vzájemně propojeno. „Zabalení“ klasického výrobního podniku nebo třeba projektové nemovitostní společnosti do hávu investičního fondu tedy není a nebude v souladu se zákonem.⁴⁶ Podle názoru autorů tohoto článku však naznačované jiné právní nástroje nejsou s to – jak je ostatně zřejmé z analýzy současné praxe – účinně zabránit vytváření účelových daňově optimalizačních struktur zahrnujících investiční fond. Že by se četnost obdobných aktivit po plošném stanovení nulové sazby daně pro veškeré investiční fondy bez ohledu na povahu jejich investičních aktivit zvýšila, je ovšem nasnadě.

⁴⁵ Viz tamtéž, s. 36.

⁴⁶ AKAT ČR.: *Stanovisko Asociace pro kapitálový trh České republiky ze dne 26. srpna 2013* [online]. 2013 [cit. 15. 11. 2013], dostupné z: http://www.akatcr.cz/download/2835-tz20130826_stanovisko_akat.pdf.

9. ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH SPOLEČNOSTÍ A INVESTIČNÍCH FONDŮ A INVESTORŮ DANÍ Z PŘÍJMŮ – PRÁVNÍ STAV OD 1. 1. 2014

Vládní návrh ZOSREK, jež byl nakonec schválen 10. října tohoto roku a publikován pod číslem 344/2013 Sb.,⁴⁷ doznal v průběhu projednávání v horní komoře Parlamentu dvou zásadních změn, přičemž obě tyto změny se týkají koncepce zdanění investičních fondů. V první řadě bylo vypuštěno snížení sazby daně z příjmů právnických osob pro investiční fondy na 0 %. Praktickým důsledkem tohoto kroku je zachování předchozího stavu zdanění na úrovni fondu, tedy sazby ve výši 5 %. Druhým, neméně významným zásahem je odstranění navrhované 19% sazby daně aplikovatelné na podíly na zisku v případě investorů – právnických osob. Tyto příjmy tak budou nadále zdaňovány 15% srážkovou daní dle ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP (v případě investorů – daňových rezidentů) a § 36 odst. 1 písm. b) bod 1 (v případě investorů – daňových nerezidentů), resp. 35% sazbou pro poplatníky – rezidenty v „daňových rájích“ dle ustanovení § 36 odst. 1 písm. c) ZDP.

Kromě formulačních a terminologických změn, zčásti již zakotvených výše zmíněným změnovým zákonem č. 241/2013 Sb., přináší ZOSREK do problematiky zdanění investičních fondů věcné změny týkající se rozšíření palety přípustných organizačních forem investičních fondů v souvislosti s nabytím účinnosti NOZ a ZOK od 1. ledna 2014. Poplatníkem daně z příjmů právnických osob je kromě právnických osob,⁴⁸ tedy v našem případě investičních fondů s právní osobností,⁴⁹ již dříve zdaňovaných podílových fondů⁵⁰ a prostřednictvím ZISIF nově zavedených podfondů akciové společnosti s proměnným základním kapitálem⁵¹ nově též svěřenský fond podle NOZ.⁵² Postavení svěřenského fondu jako poplatníka daně z příjmů právnických osob je obdobné řešení zvolenému u podílových fondů; ačkoli svěřenský fond nemá právní osobnost, přiznává mu ZDP daňovou subjektivitu a podléhá tak daní z příjmů právnických osob jako samostatně vymezená kategorie poplatníka.

K soukromému účelu zřízení svěřenského fondu smí být na základě ustanovení § 1449 odst. 2 NOZ zřízen též za účelem investování pro dosažení zisku k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky či jiné osoby a může podle ustanovení § 101 písm. b) ZISIF též nabývat podobu fondu kvalifikovaných investorů. Na svěřenský fond, který je investičním fondem se bude vztahovat zvláštní 5% sazba daně platná pro investiční fondy. Pokud svěřenský fond status investičního fondu mít nebude, uplatní se obecná 19% sazba daně z příjmů právnických osob. *„Z pohledu obmyšleného – tedy příjemce peněz nebo jiného plnění – jsou výplaty ze svěřenského fondu zdanitelným příjmem,*

⁴⁷ Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů.

⁴⁸ Srov. ustanovení § 17 odst. 1 písm. a) ZDP. Upouští se od potenciálně problematického pojmu osoba, která není fyzickou osobou.

⁴⁹ Z organizačních forem investičních fondů lze do této kategorie zařadit společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, akciovou společnost s proměnným základním kapitálem, komanditní společnost, komanditní společnost na investiční listy, družstvo, evropskou společnost (SE) a evropskou družstevní společnost.

⁵⁰ Srov. ustanovení § 17 odst. 1 písm. c) ZDP.

⁵¹ Srov. ustanovení § 17 odst. 1 písm. d) ZDP.

⁵² Srov. ustanovení § 17 odst. 1 písm. f) ZDP.

*obdobně jako u podílů na zisku obchodní korporace.*⁵³ Plnění obmyšlenému⁵⁴ ze zisku svěrenského fondu bude obdobně jako jiné příjmy z dividend a dalších podílů na zisku podléhat zdanění zvláštní 15% sazbou daně dle ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP v případě obmyšleného – daňového rezidenta. V případě obmyšleného – daňového ne-rezidenta se uplatní ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) bod 1 ZDP ve spojení s § 22 odst. 1 písm. g) bod 13 ZDP, stanovící 15% sazbu daně, případně též ustanovení § 36 odst. 1 písm. c) a 35% sazba daně.

Odlišná situace nastává v případě, že svěrenský fond vyplácí plnění, které není podílem na zisku, ale je částí původně vloženého majetku nebo majetku, který byl do fondu vložen smlouvou. V tomto případě se z pohledu daňového práva jedná o příjem, který je srovnatelný s darem, resp. s dědictvím (zakladatel či další přispěvovatel bezúplatně vložil část svého majetku do fondu a tento majetek je nyní předán bezúplatně obmyšlenému). Proto i při zdanění tohoto příjmu se bude postupovat stejně jako u zdaňování darů, resp. dědictví.⁵⁵ Na tomto místě je nutno upozornit, že v případě svěrenského fondu, který je investičním fondem, připadá dle ustanovení § 148 odst. 1 věta první ZISIF v úvahu vytvoření svěrenského fondu pouze na základě smlouvy, nikoli též na základě pořízení pro případ smrti; to se podle našeho názoru týká též dědické smlouvy, ač by z citovaného ustanovení na první pohled mohl vyplývat závěr o přípustnosti takového způsobu vytvoření.⁵⁶ Při zdanění následně vypláceného plnění je tedy třeba postupovat jako u zdaňování darů. Takto dosažené příjmy se zahrnou do základu daně pro zdanění obecnou sazbou daně 19 % pro obmyšlené – právnické osoby, případně 15 % pro obmyšlené – fyzické osoby s tím, že tyto osoby mohou případně uplatnit osvobození od daně za podmínek stanovených ZDP. Pro většinu obmyšlených – investorů však nepřináší svěrenský fond, který je investičním fondem, žádné daňové zvýhodnění oproti investičním fondům jiných organizačních a právních forem. Zařazení tohoto institutu do ZISIF bylo progresivním krokem, nicméně bez motivujícího daňového režimu nelze v praxi předpokládat jeho přílišné rozšíření. Zejména nikoli za situace, kdy je v rámci okruhu přípustných organizačních forem fondů kvalifikovaných investorů zachována pro některé z těchto forem možnost daňové optimalizace prostřednictvím struktury vyplývající „participation exemption“, jak bylo popsáno výše.

Schválené ZOSREK přineslo dále terminologické a některé věcné novinky do oblasti zdanění investorů, a to jak osob fyzických, tak osob právnických. Z terminologických změn dochází například k vypuštění dlouhá léta používané legislativní zkratky „dividendový příjem“ zavedené v ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP, kdy příjmy, které byly pod touto zkratkou dosud zahrnuty, budou v souladu s rekodifikací soukromého

⁵³ NEDOMA, Jakub – MATUŠTÍK, Radek: Svěrenské fondy budou své zisky danit podobně jako právnické osoby. *Bankovníctví*, 2013, č. 10, s. 20–21.

⁵⁴ V případě svěrenského fondu je v právním kontextu zřejmě vhodnější hovořit spíše o obmyšleném než investorovi v ekonomickém slova smyslu.

⁵⁵ MF ČR.: *Změny daňového práva v souvislosti s rekodifikací soukromého práva – zákonná opatření Senátu č. 340/2013 Sb. a č. 344/2013 Sb* [online]. 2013 [cit. 22. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/dane/danova-legislativa/2013/zmeny-danoveho-prava-rekodifikace-soukro-15111>.

⁵⁶ Arg. ustanovení § 1491 NOZ, systematické zařazení ustanovení § 1582 n. NOZ do dílu pořízení pro případ smrti a rozlišení obou způsobů založení v ustanovení § 1448 odst. 1 NOZ. Věcně pak vytvoření svěrenského fondu smlouvou znamená smlouvu mezi zakladatelem a správcem, který naopak (alespoň za obvyklého uspořádání věcí) nebývá stranou dědické smlouvy uzavírané mezi zůstavitelem a dědicem, resp. odkazovníkem.

práva a též v návaznosti na ZISIF nově opisovány jako „příjmy z podílu na zisku z účasti na obchodní společnosti nebo v podílovém fondu, je-li podíl v nich představován cenným papírem“. Víceméně jen terminologickou změnou je rovněž zakotvení nového znění ustanovení § 36 odst. 4 ZDP, upravujícího snížení základu pro daň vybíranou srážkou u příjmů plynoucích z podílu na zisku z účasti investora v investičním fondu o některé elementy tohoto zisku, tvořené příjmy investičního fondu, které již jednou u zdroje, anebo v samostatném základu daně zdaněny byly. Cílem tohoto ustanovení bylo a i nadále je zmírnění ekonomického dvojího zdanění, které by jinak investování prostřednictvím investičních fondů citelně znevýhodňovalo.

V oblasti zdanění investorů dochází od 1. 1. 2014 ke změně kritérií časového testu pro uplatnění osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě zcizení cenných papírů podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP. Účinnosti tak nabývá obdobná právní úprava, jakou předpokládal již zmíněný zákon č. 458/2011 Sb., požadující pro uplatnění osvobození splnění tříletého, namísto dosavadního šestiměsíčního, resp. pětiletého časového testu. V případě kmenových listů se tento časový test prodlužuje na 5 let z důvodů zachování rovného daňového zacházení se všemi společníky společnosti s ručením omezeným. Vzhledem k neschválení osvobození podílů na zisku od daně z příjmů dochází účinností této změny k faktickému znevýhodnění krátkodobých retailových investorů – fyzických osob oproti dosavadnímu právnímu stavu. Lze očekávat, že v případě fondů kolektivního investování, orientovaných na cílovou skupinu retailových investorů, může mít tato změna negativní ekonomické dopady. Určitým vyvážením předsunutí účinnosti prodloužení časového testu je zakotvení osvobození příjmů investorů – fyzických osob z prodeje cenných papírů a příjmů z podílu připadajících na podílový list při zrušení podílového fondu, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období částku 100 000 Kč.⁵⁷ Toto ustanovení umožní i krátkodobým retailovým investorům dosáhnout na osvobození od daně, aniž by splnili podmínky časového testu. Vzhledem k velmi nízkému limitu tohoto osvobození (kde se uvedený hodnotový limit, jak je potřeba zdůraznit, vztahuje na celkový roční objem hrubých příjmů ze zcizení cenných papírů a nikoliv na dosažený zisk z tohoto zcizení), lze předpokládat praktický pozitivní dopad pouze v případě těch nejdrobnějších investorů.

10. ZÁVĚR

Daňový režim investičních fondů a jejich investorů zůstává v roce 2014 z hlediska daně z příjmů téměř bez významnější změny. Mohlo by se zdát, že jde o příznivý stav, neboť je zachována současná stabilní a osvědčená právní úprava. Na základě několika skutečností se domníváme, že je tomu právě naopak. Celá komplikovaná geneze koncepce zdanění investičních fondů a jejich investorů v podstatě končí tam, kde začala a uzavírá tak bludný kruh nepředvídatelnosti daňových zákonů, tolik kritizované tuzemskou odbornou i laickou veřejností. Během pouhých několika měsíců byly předloženy a veřejnosti prezentovány 2 odlišné nové koncepce zdanění, aby nakonec po rozhodnutí na samém konci legislativního procesu a za velmi specifických politických

⁵⁷ Srov. ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) ZDP ve znění účinném od 1. 1. 2014.

podmínek byla dána přednost zachování současného právního stavu, nereagujícího ovšem dostatečně účinně na změnu právního základu investování v investičních fondech proběhnuvší v mezích. Chvályhodná snaha profilovat Českou republiku jako fondové centrum střední a východní Evropy získává zachováním stávajícího stavu zdanění podstatné trhliny. Jestliže ZISIF jako základní stavební kámen existence a činnosti investičních fondů na našem území představuje jednu stranu mince, pak zdanění, včetně zdanění investorů, představuje její stranu druhou, neméně důležitou. Nelze dost dobře pominout synergické působení právního a daňového prostředí, obzvláště ne ve všeobecně velmi citlivém finančním sektoru. Kvalitní a moderní právní prostředí, kterého se v oblasti investičních fondů prostřednictvím ZISIF snad podaří dosáhnout, nemůže fungovat bez odpovídajícího motivačního daňového režimu. Z tohoto hlediska se jeví zachování současné suboptimální právní úpravy jako zřejmý krok zpět a též jako určitá negace růstového potenciálu fondového sektoru, vyvolaného přijetím ZISIF.

Jestliže byla jedním z impulsů k přijetí nové právní úpravy snaha zabránit nežádoucí daňové optimalizaci prostřednictvím investičních fondů, lze konstatovat, že zvolené řešení jistě nebude s to takové optimalizaci zabránit, ba právě naopak. Rozšíření počtu přípustných organizačních a právních forem investičních fondů spolu se zjednodušenou možností jejich zakládání a zachováním možnosti daňové optimalizace pod běžnou úroveň zdanění standardních obchodních společností a jejich společníků povedou s vysokou pravděpodobností ke zvýšení míry zneužívání či lépe řečeno nelegitimního využívání fondových struktur.

Obě navrhované a neschválené koncepce zdanění ve VN ZREK i vládním návrhu ZOSREK vycházely ze zásady daňové neutrality právní úpravy, zatěžující investice prováděné prostřednictvím investičních fondů shodně s investicemi prováděnými individuálně. Přijatá právní úprava tento princip z výše uvedených důvodů nenaplní. Současně též zachovává v některých případech nežádoucí ekonomické dvojí zdanění příjmů.

Přijetí staronové koncepce zdanění se zdá být poněkud nešťastné nejen z věcného hlediska, ale také z hlediska časového a formálního. Zákonná opatření Senátu, zakotvující mimo jiných změn v oblasti daňového práva též změny zdanění investičních fondů, jsou pramenem práva v našem právním řádu doposud neznámým, se specifickými ústavněprávními riziky. Lze si důvodně položit otázku, zdali bylo přijetí zákonných opatření jedinou v praxi akceptovatelnou možností, jak nevyhovující stav daňové legislativy za stavu rozpuštění Poslanecké sněmovny řešit.⁵⁸ Rovněž schválení právní úpravy téměř na konci roku s účinností bezprostředně od 1. 1. roku nového nepřispívá ke stabilitě daňového prostředí a neposkytuje daňovým subjektům dostatečnou lhůtu k adaptaci na nové podmínky.⁵⁹

⁵⁸ Tato otázka byla v listopadu 2013 diskutována na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v rámci semináře „Zákonná opatření Senátu – rizika spojená se způsobem jejich přijetí“, přičemž byly představeny alternativy řešení předmětné situace. Podklady k tomuto semináři jsou dostupné v následujících online materiálech. BOHÁČ, Radim.: *Zákonná opatření Senátu v daňové oblasti. Rizika spojená se způsobem jejich přijetí* [online]. 2013 [cit. 15. 12. 2013], dostupné z: <http://www.radimbohac.cz/userFiles/konference/seminar-zos-listopad-2013/prezentace-zos-v-danove-oblasti.pptx>; jakož i <http://www.radimbohac.cz/userFiles/konference/seminar-zos-listopad-2013/otazky.pptx>.

⁵⁹ Svým způsobem se opakuje hojně kritizovaná situace z konce roku 2012, kdy do poslední chvíle nebylo známo konečné znění zákona o DPH ve znění novel č. 500/2012 Sb. a 502/2012 Sb. publikovaných ve Sbírce zákonů až 27. 12. 2012, resp. 31. 12. 2012, a to včetně výše daňových sazeb.

Staronovou právní úpravu zdanění investičních fondů a jejich investorů je tak třeba, bohužel, z teoretického hlediska hodnotit negativně. Oproti současnému právnímu stavu nepřináší podstatné pozitivní změny, přičemž zachovává a v některých ohledech prohlubuje existující nedostatky. Praxe ukáže, zda se i přes absenci daňově výhodného režimu podaří zatraktivnit tuzemský fondový sektor zejména pro zahraniční subjekty či nikoli; stejně tak pouze praxe odpoví na otázku zvýšení či snížení míry nežádoucí daňové optimalizace s využitím fondových struktur.

Tabulka: Srovnání daňových režimů investičních fondů a podílů na zisku vyplácených investorům

Typ investora ¹	2013 ²		VN ZREK ³		VN ZOSREK ⁴		2014 ⁵		2015 ⁶	
	IF ⁷	I ⁸	IF ⁹	I	IF ¹⁰	I	IF	I	IF	I
fyzická osoba	5 %	15 %	5 %	0 %	0 %	15 %	5 %	15 %	0 %	15 %
právnícká osoba ¹¹	5 %	15 %	5 %	0 %	0 %	19 %	5 %	15 %	0 %	19 %
mateřská společnost ¹²	5 %	0 %	5 %	0 %	0 %	19 %	5 %	0 %	0 %	19 %

¹ Pro účely této tabulky jsou uvažováni pouze investoři, kteří jsou tuzemskými daňovými rezidenty.

² Daňový režim účinný do 31. 12. 2013 (ZDP před účinností novely provedené ZOSREK č. 344/2013 Sb.).

³ Daňový režim vládního návrhu zákona o změně daňových zákonů v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a o změně některých zákonů, sněmovní tisk 1004/0 Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v 6. volebním období rozeslaný dne 24. 4. 2013.

⁴ Daňový režim vládního návrhu zákonného opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a o změně některých zákonů, senátní tisk č. 184 Senátu Parlamentu České republiky v devátém funkčním období postoupený Senátu dne 25. 9. 2013.

⁵ Daňový režim účinný od 1. 1. 2014 (ZDP ve znění novely provedené ZOSREK č. 344/2014 Sb.).

⁶ Daňový režim zavedený novelou ZDP provedenou zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů, s předpokládanou účinností od 1. 1. 2015.

⁷ Sazba daně z příjmů právnických osob uplatňovaná na daňový základ investičního fondu.

⁸ Sazba daně z příjmů uplatňovaná na podíl na zisku vyplácený investičním fondem investorovi.

⁹ Platí jen pro tzv. základní investiční fond ve smyslu § 21f ZDP ve znění VN ZREK.

¹⁰ Platí jen pro tzv. základní investiční fond ve smyslu § 21f ZDP ve znění VN ZOSREK.

¹¹ Poplatník – právnická osoba, který není mateřskou společností ve smyslu § 19 ZDP.

¹² Poplatník – právnická osoba, který je mateřskou společností, tj. splňuje podmínky osvobození od daně z podílu na zisku na základě „participation exemption“ stanovené v § 19 ZDP.

SELECTED ISSUES OF TAXATION OF INVESTMENT COMPANIES AND INVESTMENT FUNDS

Summary

This paper deals with the development and current state of taxation of investment funds, investment companies and investors primarily by the corporate income tax. The paper describes and analyzes important changes in the regulation of the activities of investment funds, as well as changes of their tax regime. In the paper the authors present their opinion on the utility of these changes.

Key words: investment fund, investment company, taxation, corporate income tax

Klíčová slova: investiční fond, investiční společnost, zdanění, daň z příjmů právnických osob